

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XVIII. KÖTET.

1911 DECEMBER

12. FÜZET.

Magyarország pillangói.

Írta: † A. AIGNER LAJOS.

XXXIX.

29. *Lycaena Alcon* FABR.

FABRICIUS, Mantissa Insect. 1787, p. 72. -- HÜBNER, Samml. europ. Schmetterl. fig. 263—265. — *Arcas* ESPER, Die europ. Schmetterl. in Abbild. I, 1777, t. 31, f. 4. — *Euphemus* GODART, Hist. nat. d. Lépidopt. I, 1821, p. 11.

A hím felül vöröses-kék, keskeny fekete szegélylyel, a nőstény feketés-barna, kék behintéssel és hosszúkás fekete foltok sorával, mely utóbbi sokszor elenyésző. Alul barnás-szürke, egy sor fehérszélű fekete szemmel és két sorban elhelyezett sötét szegélyfolttal. Kifeszítve 30—36 mm.

Magyarországon aránylag kevés helyen található és többnyire ritka jelenség is. Az erdők szélén szokott június és júliusban délig repülni.

Eperjesen akadnak példányok, melyek színben és méretben megközelítik a *Lycaena Jolas*-t, de vannak olyanok is, melyek annak alig egyharmadát érik el, alapszínük fakó, kissé pirosas kék, a nőstények alapszíne pedig csaknem szürkés-fekete: *ab. alconides* DAHLSTR.

Hernyója a kornis tárincson (*Gentiana Pneumonanthe* L.) él.

Termőhelyei: Budapest VI. 1—30, Pestere (Bihar vm.), Eger, Parád, Pécs, Gács, Trencsén-Teplicz, Gölniczbánya VII. 10—15, Besztercebánya VII, Eperjes VII. 2—30, Kolozsvár VI. 22, Segesvár VII. 28, Tihucza, Előpatak, Nagyszeben VI. 29, Nagyág, Lipik VII. 10, Josipdol, Ogulin és Dalmácia.

Előfordul az összes szomszéd országokban, így Alsó-Ausztriában VII—VIII, Karinthia, Tirol és Sziléziában VII, Morvaországban VI—VII, Bukovinában VI—VIII és Oláhországban VII—VIII.

Elterjedési területe Kazántól Kis-Ázsiáig és Dél-Franciaországtól az Altáj-ig terjed.

30. *Lycaena Euphemus* Hb.

HÜBNER, Samml. europ. Schmetterl. fig. 257—259. — *Diomedes* ROTTEMBERG, Naturforscher. VI, 1775, p. 16.

A szárnyak színe sötétkék, széles fekete szegélylyel, fekete középfolttal és egy sor fekete folttal, melyek az elülső szárnyon hosszúkások. Alul világos barnás-szürke, egy sor apró szemszerű folttal és egy sor világosszélű fekete szemmel. Kifeszítve 23—34 mm.

Egész Magyarországon található nedves erdei réteken, helyenként két ivadékban (május közepétől június közepéig és július elejétől augusztus közepéig).

A pete gömbszelvény alakú, zöldes-fehér. A hernyó biborszínű, tápnövénye az orvosi vérfű (*Sanguisorba officinalis* L.) és a szarvas kerep (*Lotus corniculatus* L.), melynek virágjában áprilistól júniusig található.

Termőhelyei: Budapest V. 20—24, VII. 1—VIII. 15, Visegrád, Felsőlövő, Sopron VII—VIII, Tavarnok, Selmezbánya VII—VIII, Gács, Rozsnyó VII. 8, Gölniczbánya VII. 12—31, Tátraháza, Zólyom, Z.-Lipce, Besztercebánya VII—IX, Eperjes V. 10—VI. 6, VII. 12—VIII. 4, Segesvár VII. 28, Nagyszeben VIII. 12, Nagyág, Orsova, Josipdol, Velika, Fiume.

Szomszédságunkban előfordul Alsó-Ausztriában, Morvaországban, Sziléziában, Galicziában és Bukovinában júliusban, Karinthiában június—augusztusban, Salzburg és Oláhországban július—augusztusban.

Elterjedési köre Kazántól a Kaukázusig és Franciaországtól Kóréáig terjed.

31. *Lycaena Arion* LINN.

LINNÉ, Syst. Nat. ed. X, 1758, p. 483. — ESPER, Die europ. Schmetterl. in Abbild. t. 20, f. 2; t. 59, f. 2.

A szárnyak sötétkék színűek, széles fekete szegélylyel, fekete középfolttal és egy sor fekete folttal, melyek az elülső szárnyon nagyok, hosszúkások. A nőtények szegélye szélesebb, foltjai is nagyobbak. Alul hamuszínű, a szegély mentén két sor fekete folt, előttük egy sor szemfolt áll, melyek az elülső szárnyon jóval nagyobbak; a tövön 1—2, illetőleg 3—4 folt látható.

Hazánkban elterjedt, de többnyire ritka, csak helyenként gyakori június—augusztusban. Hegyi és erdei réteken repül. Nagyságra, színre és rajzra nézve nagyon változó. Kifeszítve 32—40 mm.

A nőtények elülső szárnyának sávyszerű rajza többnyire nem négy, hanem hat hosszúkás fekete pettyből áll, mindkét szárny szélén pedig fekete pontsor jelentkezik. Alul a szemfoltok pupillátnak,

az elülső szárny több pettye pedig gyakran hiányzik. Ez különösen egy különben is világos aradi hím példánynál nagyon feltűnő, melynél alul a többi pont különben jól kifejlődött. Az elülső szárny felületén csak a középhold látható tisztán, míg a négy fekete petty alig vehető észre, a hátsó szárnyon ezek tisztán mutatkoznak. Még feltűnőbb egy száári hím példány, melynél a középholdon kívül fekete petty nincsen, a hátsó szárnyon azonban a szegélypontokon kívül a középhold is tisztán kivehető, utóbbi az előbb említett példánynál egyáltalán nem jut érvényre. Alsó oldalán a pontok szintén gyérek, az elülső szárnyon a sáv öt foltja közül csak kettő mutatkozik és a többi petty is hiányzik, a hátsó szárny közepén pedig a középholdon kívül csak három petty van.

Ezek ellentéte a var. *obscura* CHRIST, mely kisebb és jóval sötétebb kék mint a törzsfaj, felülete nagyobbrészt fekete behintésű, de nem annyira mint svájci példányokon. Ezt a fajváltozatot Eperjesen, Vinkovcén és Kavasán-Szakulon (Krassó-Szörény vm.) figyelték meg.

Még sötétebb, azaz majdnem egyszínű feketés-kék az ab. *uni-color* HORM., melyet Eperjes környékén találtak. Ugyanott nagyon ritkán alul csaknem fehér példány is akad.

A szennyos halványvörös hernyó május és júniusban kakukfűvön (*Thymus serpyllum*), annak levelén és virágzatán található.

Termőhelyei: Budapest V. 19—24, VII. 6—12, Peér, Nagyvárad, Felix- és Püspökfürdő, Eger, Parád, Pécs, Szaár VII. 17, Esztergom, Visegrád VI, Győr, Felsőlövő, Sopron VII—VIII, Pozsony VI, N.-Lévárd, Tavarnok VII, Verebély, Besztercebánya, Radvány, Szliács, Zólyom VII—VIII, Gács, Rozsnyó VII. 9—22, Trenesén-Teplicz, Kresócz, Zsolna, Szulló, Bresztova, Gölniczbánya VI. 3—VII. 23, Igló VII. 3—26, Tátaszéplak, Barlangliget, M.-Tátra VII. 9—22, Eperjes VI. 2—VIII. 10, Kassa, Nagybooskó, Rahó, Berlebás, Huszt, Bustyaháza, Fekete-Ardó VII—VIII, Tihucza, Előpatak, Nagyszeben VII. 22, Nagyág, Réa, Mehádia VI. 30, Orsova, Kavasán-Szakul, Lipik VII. 20, Josipdol, Ogulin, Fiume VII és Dalmácia.

Előfordul az összes szomszéd országokban, Alsó- és Felső-Ausztriában VI—VII, Karinthiában VII—VIII, Salzburg és Morvaországban VII—VIII, Sziléziában VI—VII, Galicziában VI, Bukovinában VI—VIII és Oláhországban VII—IX.

Elterjedési köre Svédországtól Dél-Olaszorszáig és a Pyreneusoktól az Amurig terjed.

32. *Lycaena Arcas* ROTT.

ROTTEMBERG, Naturforscher. VI, 1775, p. 85. — *Erebus* KNOCH, Beitr. z. Insectengesch. II, 1782, t. 6, f. 6—7.

A hím felül sötétkék, fekete behintéssel, széles fekete szegélylyel és egy sor fekete folttal, melyek az elülső szárnyon hosszúkások. A nőtény egyszínű sötétbarna. Alul kávébarna, egy sor világosszélű fekete szemfolttal. Kifeszítve 33—36 mm.

Hazánkban csak a felvidéken fordul elő, ott is kevés helyen és mindenütt ritka; július—augusztusban nedves erdei réteken virágzó vérfűre szokott szállani.

A hernyó zöld, hátán és oldalán sötétzöld sávval; áprilistól júniusig a vérfű (*Sanguisorba officinalis* L.) virágján, de főleg a zanót-on (*Cytisus sagittalis*) és lóhereféléken is található.

Termőhelyei: N.-Lévárd, Tavarnok, Selmezbánya VII—VIII, Gölniczbánya VII. 10—20, Poprád VII, Eperjes VII, Máramaros.

Előfordul a szomszéd országok közül Karinthiában VI—VIII, Salzburgban VII—VIII, Cseh- és Morvaországban VI, Sziléziában, Galicziában és Bukovinában VII.

Elterjedési köre Észak-Németországtól a Rivieráig és Dijontól az Altájig terjed.

33. *Lycaena* (Cyaniris) *Argiolus* LINN.

LINNÉ, Syst. Nat. ed. X, 1758, p. 483. — FREYER, Neue Beitr. z. Schmetterlingskunde. t. 445, f. 3—4. — *Acis* FABRICIUS, Mantissa Insect. 1787, p. 73. — *Cleobis* SULZER, Abgekürzte Geschichte d. Insect. 1776, t. 18, f. 13—14.

A szárnyak világoskék színűek, a hímen keskeny, a nőtényen nagyon széles feketés-barna szegélylyel, mely a hátsó szárnyon keskenyebb és itt helyet ad fekete szegélypetyeknek. Alul kékes-fehér, a szegély mellett homályos sötét pontokkal, előttük pedig fekete petyssorral. Kifeszítve 25—30 mm.

Az egész országban gyakori és két ivadéka repül, az egyik április közepétől június közepéig, a másik június végétől augusztus elejéig. Tavaszkor virágzó aranyribizskén (*Ribes aureum*), nyáron gyalogbodzán (*Sambucus ebulus*) levelén található; a hímek délután az erdőszéleken levő fákat repülik nyugtalanul körül, mert ezeken keresik a nőtényeket. A legkisebb példányok kifeszítve 23—24 mm., a legnagyobbak 34—35 mm. nagyságúak, a középérték eszerint 30 mm.

Ez a faj is nagyon változó. A hímek elülső szárnyának külső szegélye előtt többnyire fekete pontsor nyomai jelontkeznek. 16 nőtény között csak egy akadt, melynek szárnya tiszta kék volt, az

elülső szárny keskenyen kezdődő fekete szegélye pedig a belső szegélynél elenyészik. A többi példánynál a fekete szegély mindvégig széles a belső szegélyig.

Feltűnően eltérő volt egyik nőtény. Alapszíne sötétebb, inkább ibolyásba játszó, az elülső szárnyon a fekete szín az elülső szegélynek harmadánál többet foglal el és a belső szegélyig terjed. A hátsó szárny külső szegélyén is erősen mutatkozik a fekete szín, magába foglalván keskeny kék keretben álló fekete pontsört is, a szárnyak középső része pedig fekete behintésű. Más hasonló rendes kékszínű nőtényen a fekete oldalsáv époly széles, az elülső szárnyon azonban a fő felé elmosódott (Szaár).

Az olyan példányokat, a melyeknél alul a fekete pontok a rendesnél jóval gyérebbek és apróbbak Fuchs ab. *parvipuncta*-nak nevezte el. Ilyen példányok mindig a második ivadéokban lépnek fel (Budapest, Breznóbánya, Eperjes).

A hernyó hússzínű vagy zöld, hátán fehér foltokkal és oldalt halvány sávval. Hossza 17—18 mm. — Május—junius és augusztus—szeptemberben a következő növényeken található: benge (*Rhamnus frangula* és *cathartica*), közönséges csarap (*Calluna vulgaris*), ákác (*Robinia pseudoacacia*), aranka (*Cuscuta monogyna*), reketye (*Genista*), borostyán (*Hedera helix*), körte, birsalma, veresgyűrű (*Cornus sanguinea*), téli magyalfa (*Ilex aquifolium*), dárdahere (*Dorycnium germanicum*) és bőka (*Astragalus glycyphyllos*).

A báb világos barna, olajsínű szárnyhüvelylyel.

Termőhelyei: Budapest IV. 14—VI. 14, VI. 24—VIII. 7, Nagyvárad, Debreczen, Eger, Parád, Pécs IV. 19-től és VII. 31-től, Pápa, Szaár, Kőszeg, Sopron VII, Pozsony V, VIII, N.-Lévárd, Tavarnok IV, VI—VII, Verebély IV. 8—13, VI. 21—23, Selmezbánya, Rozsnyó IV. 24—V. 14, Kocsóc, Drietoma, Zólyom V, VIII, Gölniczbánya V. 3—12, VII. 10, Igló V. 15, Sz.-Olaszi, Eperjes IV. 15—V. 10, VII. 10—VIII. 8, Kassa, Szádellő, Ungvár V. 22, Szatmár, Máramaros V, VIII, Szent-Gothárd, Fogaras, Nagyszeben VII. 6, Nagyág, Szászsebes, Orsova VII. 1, Vinkoveze, Lipik VIII. 15, Vrđnik, Josipdol, Fiume IV—V és Dalmácia.

Előfordul az összes szomszéd országokban: Alsó-Ausztria IV—V, VIII, Eelső-Ausztria és Szilézia IV—V, VII, Karinthia és Salzburg IV, VII, Morvarország V, VII, Galiczia és Bukovina IV—VI, VI—VIII és Oláhország V, VII—VIII.

Elterjedési köre Norvégiától Algirig és Spanyolországtól Japánig terjed, de Észak-Amerikában is előfordul.

Egy új *Corymbites* Boszniából.

Irta : SZOMBATHY KÁLMÁN.

DIENER HUGÓ úr Elateridái között, melyeket meghatározásra nekem átadott, egy új *Corymbites*-fajt találtam, mely a *C. Heyeri* SAX. közeli rokona, de attól néhány jellemző tulajdonsága alapján könnyen megkülönböztethető. Az új faj leírását a következőkben adom :

Corymbites regalis SZOMBATHY, n. sp.

♀. Elongatus, nitidus, violaceus, antennis pedibusque nigris, corpore sparsim griseo-flavo piloso. Fronte convexa, crebre rugoso-punctata; antennis serratis, articulis inde ab articulo quarto triangulatis, sequentibus minoribus. Pronoto latitudine longiore, canaliculato, lateribus parallelis, angulis posticis paulo divergentibus, disco fortiter rugoso-punctato, lateribus punctis confluentibus. Elytris punctato-striatis, marginibus parallelis, apice acutiusculis, interstitiis planatis fortiterque punctatis. Long. 17—18, lat. 5—5·5 mm.

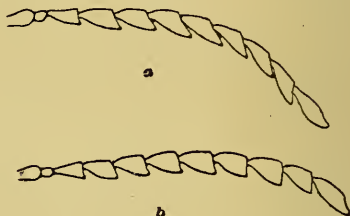
Bosnia, in valle Krupa prope Pazaric.

C. Heyeri SAX. affinis, sed differt: corpore majore et robustiore, colore laete violaceo, superficie fortius punctato, fronte convexa, antennarum articulis

triangulariter aequiramosis (non vero recte angulatis), angulis posticis pronoti minus divergentibus, elytrorum marginibus parallelis.

♀. A test megnyult, különben erőteljes, fénylő ibolyaszínű, kissé kékes tünettel, a csápok és a lábak feketék, felületét szürkés-sárga ritkás szőrözet fedi. A homlok domború, nem benyomott, erőteljesen és ránczolva pontozott. A csápok fűrészesek, a negyedik íztől kezdve egyenlőszárú háromszög-alakúak, a következő ízek kisebbek. Az előtor háta hosszabb mint széles, erőteljes hosszanti középvonallal, oldalai párhuzamosak, a hátsó szögletek csak kissé széthajlók, felülete erőteljesen ránczolva-pontozott, különösen a szélek felé, a hol a pontok össze is folynak. A szárnyfedők pontozottan rovátkások, a közterek lapítottak és erőteljesen pontozottak, az oldalak párhuzamos szélűek, az utolsó harmadban keskenyedők, a csúcs hegyesedő. Hossza 17—18, szélessége 5—5·5 mm.

Előfordul Boszniában, a Krupa völgyében Pazaric mellett.

a = *Corymbites regalis* n. sp. és
b = *C. Heyeri* csápja.

A *C. Heyeri* SAX. közeli rokona, de attól főleg erőteljesebb és nagyobb termete, gyönyörű ibolya színezete és észrevehetően erőteljesebb pontozása által tér el. Továbbá: homloka domború (*C. Heyeri*-nél lapos háromszögű bemélyedéssel), a csápízek egyenlőszárú háromszögűek (*C. Heyeri*-nél derékszögű háromszögűek), az előtor hátának hátsó szöglelei kevésbé széthajlók és a szárnyfedők oldalai párhuzamosak *C. Heyeri*-nél az utolsó harmadban széttartók).

Adatok Simontornya Diptera-faunájához.

Közli: PILLICH FERENCZ.

Az 1909 és 1910. években lakhelyemen Diptérákat is gyűjtöttem, a melyeket THALHAMMER JÁNOS tanár úr volt szíves meghatározni és megfelelő rendszerbe csoportosítani. E beosztás némileg eltér a „Fauna Regni Hungariae“-ben követett rendszertől, a szinonimák is részben újak.

Mycetophilidae. *Sciara Thomae* L. IV. 5, V. 10, VII. 22, *nitidicollis* MG. III—V, *dubia* WINN. XI. 5. — *Allodia obscura* WINN. II. 23, IV. 4, *lugens* WD. X. 28. — *Exechia tenuicornis* WULP. XII. 25—III. 24. — *Mycetophila punctata* MG. II. 24.

Bibionidae. *Scatopse pulicaria* Lw. IV. 7—8, *notata* L. X. 27. — *Biblio marci* L. IV. 25, *hortulanus* L. IV. 20—V. 27, *Johannis* L. IV. 22. — *Dilophus vulgaris* Mg. IV. 9—V. 16, *humeralis* ZETT. IV. 22, *femoratus* Mg. IV. 22.

Chironomidae. *Ceratopogon sericatus* WINN. V. 16, *pictipennis* STAEG. X. 24—31, *rostratus* WINN. V. 10, VII. 25, *brunnipes* Mg. X. 28. — *Chironomus fascipennis* ZTT. VI. 2, *flaveolus* ZTT. VI. 1. — *Cricotopus motitatrix* L. IV. 29. — *Orthocladus minutus* ZETT. VII. 24, *coracinus* ZTT. X. 28, *stercorarius* DEG. II 25—IV. 24, X. 27. — *Tanytarsus pusio* Mg. V. 25, *plumosus* L. IV. 15, *annularis* DEG. III. 26, *riparius* Mg. III. 11—V. 29, *tentans* F. IV. 26, *dorsalis* Mg. IV. 4—VI. 1. — *Tanyptus choreus* Mg. IV. 26, *nebulosus* Mg. III. 26, *varius* F. X. 28.

Culicidae. *Anopheles maculipennis* Mg. IV—V. — *Culex annulatus* SCHRK. IV—V, XI—XII, *contans* Mg. IV. 26—V. 11, *pipiens* L., *lateralis* Mg.

Ptychopteridae. *Ptychoptera contaminata* L.

Psychodidae. *Psychoda alternata* SAX. V. 23, VI. 10, X. 24, 28, *phalaenoides* L. III—IV, X—XI, *humeralis* Mg. X. 24, XI. 6.

Rhyphidae. *Rhyphus fenestralis* Scop. IV. 18, V. 18, X. 24. — *Micromyia lucorum* RDL. X. 24—27.

Eimnobiidae. *Dicranomyia modesta* WIED. V—VI, X, lutea Mg. IV. 26, V. 24. — *Symplecta punctipennis* Mg. VI—VII. similis SCHUM. X. 27. — *Limnophila ferruginea* Mg. V. 10. — *Trichocera maculipennis* Mg. III—IV, XI, regelationis L. III. 6—14, hiemalis DEG. II. 20, X. 30, fuscata Mg. X. 24—27.

Tipulidae. *Tipula nigra* L. VIII. 9, varipennis Mg. V. 6, scripta Mg. IV. 26, caesiâ SCHUM. X. 28, oleracea L. IV. 9—V. 14, IX. 16, ochracea Mg. VI. 9—21. — *Pachyrhina iridicolor* Mg. V—VII, pratensis L. IV—VI.

Stratiomyidae. *Pachygaster atra* F. VII. 25. — *Lasiopa villosa* F. VII. 25—30. — *Chloromyia formosa* Sc. VI. 21.—VII. 22.

Xylophagidae. *Xylomyia marginata* Mg. VII. 14.

Tabanidae. *Chrysops perspicillaris* Lw. VIII. 9, quadratus Mg. VII. 12. — *Haematopota pluvialis* L. VII. 14, crassicornis WHLB. VI. 2—VII. 14, variegata F. VIII. 30. — *Tabanus rusticus* F. VI. 28, bromius L. VII. 4—VIII. 8, tergestinus Egg. VI. 15—VII. 26, autumnalis L. VIII. 11.

Asilidae. *Selidopogon diadema* F. VII. 25. — *Holopogon fumipennis* Mg. VII. 10. — *Laphria fulva* Mg. VI. 17, VII. 18. — *Eutolmus rufibarbis* Mcq. VII. 9. — *Epitriptus cingulatus* F. VII. 14—VIII. 28.

Bombyliidae. *Exoprosopa Minos* Mg. VII. 28. — *Hemipenthes morio* L. V. 21—VII. 29. — *Anthrax flavus* Mg. VI. 7—IX. 15, halteralis Kow. VII. 8, 22. — *Bombylius fugax* WIEL. VII. 3, cinerascens MIKAN. IV. 26, V. 16.

Therevidae. *Thereva arcuata* Lw. V. 18, 30.

Empidae. *Rhamphomyia spissirostris* FLL. IV. 14—24, cinerascens Mg. IV. 4—8, tephraea Mg. IV. 28. — *Empis fallax* Egg. IV. 22—26, stercorea L. V. 6, albipennis ZTT. VI. 1. — *Drapetis setigera* Lw. I. 17, VIII. 23. — *Hilara maura* F. IV. 26, X. 27. — *Platypalpus calceatus* Mg. VI. 2, VIII. 26. — *Tachydroma femoralis* ZTT. X. 27, cothurnata Mcq. X. 27, flavipes Mg. X. 29.

Dolichopodidae. *Dolichopus latelimbatus* Mcq. X. 28, discifer STANN. VI. 6, arbustorum STANN. VI. 24, 29. — *Poecilobothrus principalis* Lw. VI. 8, VIII. 14. — *Hercostomus chrysozygos* WIED. VI. 8. — *Syntormon pumilus* Mg. X. 24, pallipes F. VI. 7. — *Medeterus diadema* L. VIII. 26. — *Campsienemus picticornis* ZTT. X. 24.

Lonchopteridae. *Lonchoptera lutea* Pz. IV. 9, VI. 21, VII. 24, punctum Mg. VI. 1, lacustris Mg. II. 25—IV. 4.

Pipunculidae. *Pipunculus fuscipes* ZTT. X. 28.

Phoridae. *Aphiochaeta pygmaea* ZTT. II. 26, *flava* FLL. III. 21, *pulicaria* FLL. XI—II.

Platypezidae. *Platypeza modesta* ZTT. X. 8.

Syrphidae. *Paragus bicolor* F. VI. 8. — *Platycheirus fulviventris* Mg. VIII. 28. — *Melanostoma mellinum* L. V. 13. — *Lasiophthicus pyrastris* L. VII. 8—X. 31. — *Syrphus balteatus* DEG. II. 21, VI. 18—VIII. 15, *ribesii* L. V. 16—IX. 21, *corollae* F. V, VII, XI, *luniger* Mg. VI. 17. VII. 22, *lasiophthalmus* ZETT. III. 20. — *Sphaerophoria scripta* L. VII. 25—27, var. *dispar* Lw. VI—VII, IX. — *Volucella zonaria* PODA. VII. 1. — *Eristalis sepulchralis* L. V. 16, *aeneus* Sc. III. 21—IX. 15, *tenax* L. II. 21—III. 11, V. 19—XI. 16, *arbastorum* L. V. 30—IX. 30. — *Helophilus trivittatus* F. VI. 18, *versicolor* F. VIII. 15. — *Myiathropa florea* L. VI—VII. — *Syritta pipiens* L. VI. 7—IX. 25. — *Chrysotoxum intermedium* Mg. VII. 3—VIII. 21, *festivum* L. V. 16—19, VII. 7.

Muscidae. *Echinomyia fera* L. V, IX. — *Pelletieria prompta* Mg. V—VIII. — *Gymnochaeta viridis* FLL. V. 16. — *Sturmia scutellata* R. D. V. 19, VII. 3., *atropivora* RDI. (*Acherontia Atropos* bábjabói tömegesen kelt IX. 3.) — *Winthemia erythrura* Mg. VII. 22. — *Ceromasia rutila* Mg. V. 18. — *Lydella nigripes* FLL. VI. 16. — *Meigenia floralis* Mg. VII. 3—14, IX. 22. — *Cnephalia bucephala* Mg. VI. 20, VIII. 14. — *Macquartia chalconota* Mg. VII. 14. — *Ocyptera bicolor* OLIV. VI. 28. — *Mintho praeceps* Sc. VI. 13, VIII. 9. — *Fortisia foeda* Mg. VII. 21, VIII. 8. — *Microphthalma disjuncta* WIED. IX. 2. — *Sarcophaga haemorrhoidalis* FLL. V. 16—VIII. 15, *carnaria* L. V. 19, VI. 7, *erythrura* Mg. V. 30—VI. 27, v. *consanguinea* RNDI. V. 16, VI. 24, VIII. 7. — *Miltogramma pilitarse* RNDI. VII. 23. — *Metopia leucocephala* ROSSI. VIII. 9. — *Pollenia rudis* F. II, 20-tól késő őszig, *vespillo* Mg. IX. 22. — *Phormia caerulea* R. D. IX. 21. — *Lucilia caesar* L. V. 16—VIII. 18. *sericata* Mg. VI. 28, VIII. 6, *silvarum* Mg. V. 16. — *Pseudopyrellia cornicina* F. X. 28. — *Calliphora erythrocephala* Mg. V. 16—VI. 29, VII. 22. — *Onesia floralis* R. D. V. 16, 19.

Anthomyidae. *Graphomyia maculata* Sc. VIII. 16. — *Musca domestica* L. VI. 18-tól, *corvina* F. V. 16—VIII. 30, *vitripennis* Mg. VII. 14, 22. — *Stomoxys calcitrans* L. V. 27—X. 4. — *Muscina stabulans* F. V. 16—VI. 25, VIII. 26, *pabulorum* FLL. VI. 22. — *Polietes lardaria* F. VI. 14. — *Mydaea duplicata* Mg. VI. 6, *meditabunda* F. V. 16, *pagana* F. VIII. 18, *protuberans* ZTT. IX. 3. — *Hydrotaea dentipes* F. VIII. 9, *velutina* R. D. IV. 25,

X. 28, cyrtoneurina ZTT. X. 28. — *Ophyra leucostoma* FLL. V. 16, VI. 18, VII. 3. — *Fannia canicularis* L. V. 16, scalaris F. I—XII. — *Myiopina reflexa* RNDI. III. 26. — *Lispe tentaculata* DEG. VIII. 8—15. — *Hydrophoria conica* WIED. V. 16—18. — *Hylemyia cinerella* MG. VI. 29, criniventris ZTT. VII. 14, cardui MG. VII. 18, virginea MG. X. 27, 28. — *Pegomyia hyoseyami* PNZ. IX. 10, bicolor WD. IV. 25. — *Chortophila cilicrura* RDI. IV, VI—VII, muscaria II. 20—23, cinerella FLL. III, VI, X—XI. — *Anthomyia pluvialis* L. IV, VI, VIII, X, radicum L. V—VI, XI. — *Coenosia nigrigigita* RNDI. IV. 29, V. 29, tigrina F. X. 28, octosignata RNDI. X. 27.

Scatomyzidae. *Scatophaga stercoraria* L. III. 21—IV. 5, merdaria F. III—IV, XI.

Borboridae. *Borborus equinus* FALL. — *Sphaerocera pusilla* F. I—II. — *Limosina fontinalis* FALL. II—IV, VI—VII.

Helomyzidae. *Oecothoa fenestralis* FLL. X. 28. — *Blepharoptera modesta* MG. II. 20. — *Tephrochlamys canescens* MG. II.

Sciomyzidae. *Sciomyza griseola* FLL. X. 27, sordida HND. IV. 1. — *Ditaenia Schönherri* FLL. IV. 14, X. 28, II, cinerella FLL. VII. 19, X. 28. — *Pherbina coryleti* SCOP. VI. 11.

Sapromyzidae. *Sapromyza multipunctata* FALL. V. 18, VI. 27, longipennis F. VIII. 24, lupulina F. VII. 27, abbreviata BECK. VII, 19, obsoleta FALL. VII. 14, apicalis LW. V. 10—VI. 20. — *Lauxania aenea* FALL. X. 27.

Lonchaeidae. *Lonchaea chorea* F. V. 18,

Ortalidae. *Ortalis ruficeps* F. II. 23. — *Herina palustris* MG. VII. 10. — *Meckelia urticae* L. V. 16, hortulana ROSSI X. 28. — *Platystoma umbrarum* F. VI. 6.

Trypetidae. *Urophora aprica* FALL. V. 27. — *Oxya elongatula* LW. X. 30.

Sepsidae. *Sepsis flavimana* MG. III. 14, VI. 24, cynipsea L. II. 20—IV. 4, VII, X. — *Nemopoda cylindrica* F. IV. 25, stercoraria R. D. VIII. 8. — *Themira putris* MG. VIII. 8, 15. — *Piophila nigriceps* M. X. 27, casei L. VIII. 6, 24.

Micropezidae. *Calobata cibaria* L. V. 16.

Psilidae. *Psila rosae* F. V. 6.

Chloropidae. *Meromyza saltatrix* L. VII. 25. — *Chlorops taeniopa* MG. IV. 14—26, VII. 24. — *Chloropisca circumdata* MG. IV. 24, VI. 1, III. 21. — *Eurinia pubescens* MG. IV. 25, calva EGG. IV. 14. — *Oscinis pusilla* MG. VI. 1, VII. 24, humeralis III. 6, IV. 25. — *Notonaulax annulifera* ZTT. II. 17—IV. 1, IV. 29. — *Crassiseta cornuta* FLL. III—IV, VIII, X.

Ephydridae. Trimerina madizans FLL. II. 7, X. 29. — Ephygrobia polita MEG. III. 12, IV. 4. — Hydrellia griseola FLL. X. 28. — Hyadina guttata FLL. III. 12. — Caenia palustris FLL. X. 29. — Scatella silacea Lw. X. 28.

Drosophilidae. Gitona distigma Mg. II—IV, VI. IX. — Asteia amoena MG IV. 4, X. 24. — Camilla glabra FALL. VIII. 12. — Drosophila obscura FALL. II. 20, funebris F. II—III, fenestrarum FALL. X, var. melanogaster Mg. — Scaptomyza graminum FALL. I—XII.

Geomyzidae. Balioptera tripunctata FALL. VII. 19, VIII. 28.

Ochthiphilidae. Ochthiphila polystigma Mg. VII. 19, aridella FALL. VI. 1.

Agromyzidae. Agromyza morionella ZTT. X. 24, carbonaria VII. 24. — Ceratomyza denticornis FALL. VII. 19. — Phytomyza lateralis FLL. X. 27.

Pupipara. Hippobosca equina L. V, VIII, X.

Különfélék.

Második nemzetközi entomológiai kongresszus. A második nemzetközi entomológiai kongresszus 1912 augusztus 5—12-én Angolországban Oxfordban fog megtartatni. A kongresszus részletes programja nemsokára meg fog jelenni.

Az előkészítő bizottság Oxfordban mérsékelt árú elszállásolásáról fog gondoskodni akár a városban, akár az egyetemi kollégiumokban (de ez utóbbiakban csak férfiak kaphatnak szállást). Ezért a bizottság a kongresszuson résztvenni szándékozókát már most arra kéri, hogy akár végleges, akár csak feltételes bejelentéseiket erre vonatkozólag minél előbb megtegyék, hogy a szükséges előintézkedések idejekorán megtörténhessenek.

Az 1910-ben Brüsszelben tarott első nemzetközi entomológiai kongresszus hivatalos jelentésének egyik kötete már megjelent, második kötete pedig 1912 elején fog megjelenni.

Az oxfordi kongresszusra vonatkozó mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál: DR. MALCOLM BURR, az állandó kongresszusi bizottság főtitkára, e cím alatt: Entomological Society of London, 11, Cavendish Square, London, W. — vagy pedig: DR. HORVÁTH Géza múzeumi osztályigazgató Budapesten (Nemzeti Múzeum)!

Irodalom.

Dr. Josef Müller: Ein neuer, augenloser Vertreter der dalmatinischen Subterranfauna. (Societas Entomologica. XXVI, 1911, p. 61).

Szerző leírja az új *Scotodipnus (Microtyphlus) Paganettii*-t, melyet PAGANETTI-HUMMLER GUSZTÁV Dalmácia déli részében (Krivosije) fedezett fel. CSIKI.

*

Franz Heikertinger: Skizzen zur Verbreitungsgeographie der paläarktischen Halticinen. (Deutsche Entomologische National-Bibliothek. II, 1911, p. 172—174).

Szerző közli néhány földi bolha (*Halticini*) elterjedésére vonatkozó feljegyzését, ezek közül minket érdeklő adatok a következők: *Phyllotreta balcanica* HKTG. ez a balkánfélsziget-kisázsiai faj nálunk is előfordul Orsován, a Kazánszorosban, Horvátországban (?), Dalmáciában (Metkovic) és Hercegovinában (Mostar). Valószínűleg erre a fajra vonatkozik WEISE-nak a *Ph. crassicornis* ALL. horvátországi előfordulásáról való közlése. *Ph. Ganglbaueri* HKTG. Herkulesfürdőről és Pisino-ról Hercegovinában. CSIKI.

*

Josef Breit: Zwei neue Anophthalmus-Arten aus dem Bihar-Komitat (Ungarn). (Wiener Ent. Zeitg. XXX, 1911, p. 195—196).

Szerző leírja az új *Anophthalmus Taxi*-t a Rézbánya melletti Kondor-barlangból és az *A. Gyleki*-t a biharmegyei Ponorul-ról, a hol GYLEK bécsi gyűjtő mintegy 1100 m. magasságban nagy kövek alatt fedezte fel. Az első az *A. Redtenbacheri*, utóbbi pedig az *A. paroecus* rokona. CSIKI.

*

R. Formanek: Beschreibung von sechs neuen Curculioniden nebst Bemerkungen über bekannte Arten. (Wiener Ent. Zeitg. XXX, 1911, p. 203—209).

Az új bogarak közül az egyik (*Magdalis Mariae*) Boszniából való, a hol Visegrád körül KUBISTA MARIA úrnő gyűjtötte, a másik pedig (*Rhynchites cyaneus*) Franciaországon kívül a Peloponezusból, Smyrna és Beirut vidékéről és Hercegovinából (Mostar) való. Ennek kapcsán szerző a *Coenorrhinus* alnem fajainak meghatározására kulcsot állít össze. CSIKI.

*

Dr. O. Krancher: Entomologisches Jahrbuch. 1912. —
21. Jahrgang. Kalender für alle Insekten-Sammler auf das
Jahr 1912. (Leipzig, 1912. Verlag von Franckenstein und
Wagner). Ára 1 60 márka.

A fenti cím alatt megjelenő és közkézen forgó kedvelt rovar-
tani évkönyv 1912. évi 21. évfolyama megjelent és változatos tartal-
mával mindnyájunk igényeit kielégíti. A mi az évenként benne meg-
jelenő gyűjtő-kalendériumot és útmutatót illeti, ebben a kötetben
MEIXNER és MEYER folytatják a mikrolepidopterákról szóló közlései-
ket és pedig a *Plutellidae* és *Gelechiidae* családokat tárgyalják. A 20
nagyobb cikket, melyekből minden rovarrendre jut: ROTHKE, WÜST,
MEISZNER, ALTE, MITTENBERGER, GILLMER, HOFFMAN, SKALA, KUNZE,
GAUCKLER, LOQUAY, SCHENKLING, DALLA TORRE, KÖSTER, MEIXNER,
REICHERT, DORN és GRÜNTZNER írták. Azonkívül sok apró közleményt
és irodalmi ismertetést találunk a kötetben, melyet egy színes tábla
is díszít. A színes táblán REICHERT bemutatja a Lipese környékén
előforduló *Phytodecta*-fajok színeltéréseit, összesen öt faj (*Ph. vimi-
nalis*, *rufipes*, *Linnaeana*, *olivacea* és *5-punctata*) 23 változatát. Ez a
kötet is olcsó ára mellett és jól összeválogatott cikkeivel az érdek-
lődők elismerését fogja kivívni. CSIKI.

*

Cam Schaufuss: C. G. Calwers Käferbuch. Naturgeschichte der
Käfer-Europas. Sechste, völlig umgearbeitete Auflage.
Stuttgart (E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung,
Nägele & Dr. Sproesser) 1910—1911, Lief. 16—20. (p.
497—688).

Három részletben ismertettem e könyv eddig megjelent 15 fü-
zetét, most az azóta megjelent öt füzetéről (16—20) akarok megemlé-
kezni. A hosszabb szünet után, melyet a szerző súlyos megbetegedése
okozott, megjelent füzetekben a *Mycetophagidae*, *Sphindidae*, *Cisidae*,
Colydiidae, *Endomychidae*, *Coccinellidae*, *Helodidae*, *Dryopidae*, *Georys-
sidae*, *Heteroceridae*, *Dermestidae*, *Nosodendridae*, *Byrrhidae*, *Dascillidae*,
Cebrionidae, *Elateridae*, *Cerophytidae*, *Eucnemidae* és *Buprestidae* csa-
ládok, a közönségesebb nemek és fajok leírását, valamint az összes
európai fajok felsorolását találjuk. A leírások elég terjedelmesek,
úgy szintén olég bőven tárgyalja szerző a családok jellemzése után
az oekológiai viszonyokat is. Az öt füzet mellékleteként megjelent
színes táblák (29, 32—40) elég jól sikerültek és így a közönségesebb
fajok felismerésében jó segédeszközül fognak szolgálni. A kiadó
értesítése szerint a munka gyors befejezése a közel jövőben várható.
CSIKI.

*

Prof. H. Rebel: Eine neue *Lycaeniden*form aus Südn. Ungarn. (Entomologische Zeitschrift. Frankfurt. XXV, 1911, p. 191).

N. CH. ROTHSCHILD (London) megbízásából 1910-ben UHRYK GÉZA és 1911-ben HOLTZ MÁRTON gyűjtötték a Delibláton lepkéket. A gyűjtött anyag között volt a *Lycaena sephyrus* FRIV. egy új fajváltozata is, melyet szerző ROTHSCHILD kívánságára *Uhryki*-nek nevezett el. Az új fajváltozat a törzsfajtól a következőkben tér el: a hímek átlag nagyobbak (az elülső szárny hossza 16—17 mm., a törzsfajnál 15—16 mm.), a felület sötétebb ibolyáskék, a fekete szegélyvonal és a szegélypontok egyforma élesen tűnnek fel. A nőtény is átlag nagyobb, a hátsó szárny narancsvörös szegélyfoltjai nagyok és szélesek, sokszor ilyenek az elülső szárny belső szögletében is lépnek fel. Alul a nőtényen a vörös szegélyfoltok többnyire széles szegélyszávvá egyesülnek. A *Lycaena sephyrus* var. *Uhryki* közelebbi termőhelye Flamunda (a Deliblati homokpusztában).

CSIKI.

Társulati ügyek.

A „Magyar Entomológiai Társaság“ 8. ülése december 16-án. Társaságunk ezt az ülést a „Budapesti Kamera Klub“ helyiségében tartotta DR. HORVÁTH GÉZA elnöklete alatt. Az ülés egyedüli tárgyát MIHÓK OTTÓ „Ezidei gyűjtőkirándulásaimról“ című előadása képezte, melyet számos nagyon sikerült vetített kép bemutatásával élénkített. Kirándulásai Visegrád vidékére, Esztergomba, a gömörmezei Karszt barlangjaiba (Szilicze, Pelsőcz, Agtelek), a Bihar-hegységbe, különösen annak barlangjaiba vezettek. A nagy számmal megjelent tagok és vendégek az érdekes előadás kapcsán bemutatott képekben sokáig gyönyörködtek. Az utána tartott választmányi ülés egyetlen tárgya egy új tag, GURÁNYI ISTVÁN m. kir. főerdő-mérnök — Budapest, megválasztása volt, aki egyúttal az alapító tagok sorába lépett. Gurányi-val az alapítványt tett tagjaink száma 10-re emelkedett.

Kérelem tagtársainkhoz! — Kérjük azon tagjainkat, a kik a folyó évi tagdíjat (10 Kor. és 2 kor. az oklevélért) még be nem fizették, hogy azt mielőbb a társaság pénztárosa (DR. KERTÉSZ KÁLMÁN — Budapest, VIII., Magyar Nemzeti Múzeum) címére beküldeni szíveskedjenek. [Megjegyzendő, hogy a kik a „Rovartani Lapok“-kat nem mint a Magyar Entomológiai Társaság tagjai kapják, az előfizetési díjat (8 kor.) úgy mint eddig is, a folyóirat kiadója — CSIKI ERNŐ múzeumi őr, Budapest, VIII., Magyar Nemzeti Múzeum címére küldjék be].